

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om lantbrukets forskningscentral

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om lantbrukets forskningscentral. Lagen ersätter den gällande lagen om lantbrukets forskningscentral.

I propositionen föreslås vidare bestämmelser än för närvarande om forskningscentralens uppgifter och verksamhetsmål. Forskningscentralens uppgift skall enligt förslaget vara att för utvecklandet lantbruket och livsmedelshushållningen producera och förmedla kunskap om vetenskaplig forskning samt

delta i utvecklandet av teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen. Vidare skall genom lag bestämmas om forskningscentralens förvaltning och organisation. En direktion skall alltjämt vara forskningscentralens högsta organ. Om tillsättandet av direktionen, dess sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Lantbrukets forskningscentral inledde sin verksamhet 1898, men först år 1957 stiftades en lag om inrättandet av forskningscentralen. Sedan dess har forskningsstationen för pälsdjursskötsel, statens hästförädlingsanstalt, statens forskningsanstalt för mjölkhushållning, institutionen för lantbruksteknologi och statens lantbruksteknologiska forskningsanstalt anslutits till forskningscentralen. För närvarande grundar sig forskningscentralens verksamhet på lagen om lantbrukets forskningscentral (1158/1988).

Lantbrukets forskningscentral är en statlig inrättning som är underställd jord- och skogsbruksministeriet. Lantbrukets forskningscentral har till uppgift att bedriva forskning samt utvecklings-, provnings- och kontrollverksamhet för utvecklande av lantbruket och den livsmedelshushållning som har samband med lantbruket samt näringar i anslutning till dessa, för utredande av växelverkan mellan lantbruket och miljön och minskande av skador samt för främjande av hästhushållningen. År 1992 sammanslogs statens lantbruksteknologiska forskningsan-

stalt VAKOLA med lantbrukets forskningscentral, varvid forskningscentralens uppgifter utökades med VAKOLAS uppgifter, dvs. forsknings-, utvecklings-, kontroll- och provningsverksamhet för utvecklande av byggnaderna inom lantbruket och trädgårdsodlingen samt för förbättrande av användbarheten i fråga om de maskiner och anordningar samt delar och tillbehör till dem som används i jord- och skogsbruket, trädgårdsodlingen samt inom mejeriindustrin. Forskningscentralen kan genom förordning och beslut av statsrådet även tilldelas andra uppgifter som lämpar sig för den. Genom beslut av statsrådet har forskningscentralen tilldelats bl.a. med arbetarskyddet förknippade uppgifter gällande kontroll av maskiner och anordningar, exempelvis traktorer.

Lantbrukets forskningscentral bedriver i huvudsak tillämpad biologisk forskning och livsmedelsforskning i fråga om den sektor som avser produktionen av jordbruksgrödor, trädgårdsväxter och husdjur. Forskningscentralen koncentrerar sig på framför allt strategisk forskning, tillämpad forskning och experimentellt utvecklingsarbete. Centralen arbetar i växelverkan med sådana grund-

forskningsprogram som i regel faller under universitetssektorn. Lantbrukets forskningscentral och agronomie- och forstvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet har ett samarbetsavtal. Tillsammans med veterinärmedicinska fakulteten pågår dessutom ett mer begränsat samarbetsprogram gällande närmast hästforskning. Forskningscentralen samarbetar med andra forskningsinstitut, framför allt lantbruksekonomiska forskningsanstalten, statens tekniska forskningscentral och Finlands miljöcentral.

År 1996 var forskningscentralens sammanlagda budget 148 milj. mk, varav 63 % finansierades direkt ur statsbudgeten, 25,5 % genom extern finansiering och 11,5 % med intäkter av affärsverksamhet. Den externa finansiering består av forskningsavtal med externa instanser (företag, förvaltning) samt av projektpengar (bl.a. jord- och skogsbruksministeriets, miljöministeriets, TEKES:s, Finlands Akademis och EU:s forskningspengar) i fråga om vilka lantbrukets forskningscentral konkurrerar med andra inhemska och internationella forskningsorganisationer. Inkomsten av rörelsen härrör från den verksamhet som lantbrukets forskningscentral bedriver i form av bl.a. beställda forskningsuppdrag, analystjänster, elitplantproduktion, hästsjukhus, reproduktionstjänster i fråga om hästar, publikationsförsäljning, utbildnings- och kurstjänster, mejeriverksamhet, försäljning av trävaror, väderlekstjänster för lantbruket, tjänster gällande fastighetsskötsel samt tjänster som avser åkerbruk.

År 1995 hade forskningscentralen ca 900 anställda. Forskningscentralen har en direktion, bestående av överdirektören i egenskap av ordförande och minst nio andra medlemmar som jord- och skogsbruksministeriet utser för tre år i sänder.

EU-medlemskapet har medfört förändringar i lantbrukets omvärld. Anpassningen till den internationella marknaden har också förskjutit forskningens tyngpunkt från traditionell lantbruksforskning till forskning i växelverkan mellan lantbruket och miljön samt forskning i produktionens konkurrenskraft.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

I fråga om forskningscentralens uppgifter och verksamhetsmål föreslås vidare bestäm-

melser än för närvarande för att forskningscentralen skall kunna svara på de krav som förändringarna i omvärlden ställer på forskningen. Syftet med den föreslagna ändringen är att skapa förutsättningar för att kunna uppfylla behovet av forskning också inom andra områden än lantbruket. Det föreslås att forskningscentralen skall ha till uppgift att producera och förmedla kunskap som grundar sig på vetenskaplig och tillämpad forskning för utvecklandet av lantbruket (inklusive trädgårdsodling) och livsmedelshushållningen, samt att delta i utvecklandet av teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen.

Forskningscentralen skall liksom enligt gällande lagstiftning också i fortsättningen ledas av en direktion. Om tillsättandet av direktionen, dess mandatperiod, sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning.

3. Propositionens verkningar

Propositionen påverkar inte statsekonomin och har inte heller några organisatoriska eller personella verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Beredningen grundar sig på de rekommendationer (JSM:s publikationer 5:1996) som gjordes av en utvärderingsgrupp i anslutning till en internationell utvärdering av lantbrukets forskningscentral och de förslag (Arbetsgrupps PM JSM 1997:9) som gjordes av den arbetsgrupp som tillsatts för genomförandet av rekommendationerna.

Medlemmarna i den grupp som utförde den internationella utvärderingen var följande: professor Philip C. Thomas från Scottish Agricultural College i Skottland, professor Gerard Goma från Institut National des Sciences Appliquées i Frankrike, doktor Arent B. Josefsen från Danmarks statliga växtodlingsanstalt och chefsforskaren W. Frank Raymond från jord- och skogsbruks- samt fiskeriministeriet i England. I den av jord- och skogsbruksministeriet tillsatta styrgruppen för utvärderingen ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, undervisningsministeriet, Cultor Ab, Centarlförbundet för lant- och skogsbruksproducenter

MTK samt Finlands miljöcentral. Den arbetsgrupp som gett rekommendationerna till åtgärder bestod av företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, statens tekniska forskningscentral, Centarlöförbundet för lant- och

skogsbruksproducenter MTK, Finlands miljöcentral, Svenska lantbrukssällskapens förbund, Cultor Ab, lantbrukets forskningscentral, Helsingfors universitet och delegationen för lantbruksforskningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. *Ställning inom förvaltningen.* Enligt förslaget skall paragrafen innehålla en bestämmelse om lantbrukets forskningsanstalts ställning inom förvaltningen. Det föreslås att forskningsanstalten också i fortsättningen skall vara en budgetfinansierad statlig inrättning som är underställd jord- och skogsbruksministeriet.

2 §. *Forskningscentralens uppgifter.* Paragrafen innehåller bestämmelser om forskningscentralens uppgifter och verksamhetsmål. Forskningscentralen skall enligt förslaget inom sitt verksamhetsområde främja jordbruks- och livsmedelsproduktionens samt livsmedelshushållningens konkurrenskraft. Dessutom skall forskningscentralen främja landsbygdens livskraft samt bevarandet av en trivsam livsmiljö på landsbygden. Forskningscentralen skall i sin verksamhet iakttå principen om hållbar utveckling.

I den gällande lagen finns detaljerade bestämmelser om forskningscentralens uppgifter. Sedan lagen stiftades har det skett stora förändringar i forskningscentralens omvärld. Därför föreslås vidare bestämmelser i fråga om uppgifterna. Enligt förslaget har forskningscentralen till uppgift att för utvecklandet av lantbruket och livsmedelshushållningen producera och förmedla kunskap som baserar sig på vetenskaplig och tillämpad forskning. Forskningsanstalten skall vidare delta i utvecklandet av teknologin och förmedla kunskap om forskningen till företag. Också kontrollverksamheten som enligt den gällande lagen ankommer på forskningsanstalten skall alltjämt vara forskningsanstaltens uppgift. Inom sitt uppgiftsområde samarbetar forskningscentralen med andra instanser inom samma verksamhetsområde, t.ex. universiteten, statens tekniska forskningscentral och Finlands miljöcentral.

Genom förordning kan forskningscentralen också ges andra uppgifter.

3 §. *Direktionen.* För närvarande är forsk-

ningscentralens högsta beslutsfattande organ en direktion som väljs av jord- och skogsbruksministeriet för tre år i sänder och förutom överdirektören i egenskap av ordförande består av högst nio andra medlemmar som är förtrodda med forskningscentralens verksamhetsområde, varav en företrädare för forskningscentralens personal. Jord- och skogsbruksministeriet utser en av direktionsmedlemmarna till vice ordförande.

Enligt förslaget skall forskningscentralens högsta organ alltjämt vara en direktion som tillsätts för viss tid. Direktionsens huvuduppgift skall vara att besluta om riktlinjerna och målsättningen för centralens verksamhet samt utnämmandet av forskningsprofessorer, professorer och forskningsdirektörer. Avsikten är att ordföranden för direktionen är en utomstående person som förbinder sig till utvecklandet av forskningscentralen. Företrädaren för jord- och skogsbruksministeriet skall vara befullmäktigad direktionsmedlem. Utöver dessa skall forskningsanstaltens överdirektör och en företrädare för personalen samt företrädare för expertisen inom verksamhetsområdet vara medlemmar i direktionen. Om tillsättandet av direktionen, dess mandatperiod, sammansättning och uppgifter utfärdas närmare bestämmelser genom förordning. Om forskningsansaltens interna organisation bestäms i arbetsordningen.

4 §. *Mottagande av donationer.* Forskningscentralen har alltid haft rätt att ta emot donationer för sin verksamhet. Det föreslås att forskningscentralen skall ha denna rätt också i fortsättningen.

5 §. *Ingående av avtal.* Forskningscentralen har enligt den gällande lagen rätt att ingå avtal om utförande av uppgifter som passar verksamheten och undersökningar som gäller verksamhetsområdet och om genomförande av gemensamma forskningsprogram. Det föreslås att forskningscentralen skall ha denna rätt också i fortsättningen.

6 §. *Närmare bestämmelser.* Det föreslås att närmare bestämmelser om inrättningen

organisationsstruktur, ledningens beslutanderätt och uppgifter, behörighetsvillkoren för och utnämningen av tjänsteinnehavare, forskningsanstaltens arbetsordning och tjänsteinnehavarnas tystnadsplikt utfärdas genom förordning.

2. Närmare bestämmelser

Avsikten är att närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen utfärdas genom

förordning. Ett utkast till förordning om lanbrukets forskningsanstalt finns som bilaga till propositionen.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om lantbrukets forskningscentral

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ställning inom förvaltningen

Lantbrukets forskningscentral är en statlig inrättning som är underställd jord- och skogsbruksministeriet.

2 §

Forskningscentralens uppgifter

Lantbrukets forskningscentral främjar jordbruks- och livsmedelsproduktionen inom sitt verksamhetsområde samt livsmedelshushållningens konkurrenskraft, landsbygdens livskraft och bevarandet av en trivsamt livsmiljö med iakttagande av principen om hållbar utveckling.

Forskningscentralen har till uppgift att för utvecklandet av jordbruket och livsmedelshushållningen producera och förmedla kunskap som grundar sig på vetenskaplig och tillämpad forskning samt att delta i utvecklandet av teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen. Forskningscentralen verkar i samarbete med universitet, forskningsinrättningar och andra instanser inom området.

Forskningscentralen kan också ges andra uppgifter som lämpar sig för inrättningen på det sätt som bestäms genom förordning.

3 §

Direktion

Lantbrukets forskningscentral har en direk-

tion om vars tillsättande, mandatperiod, sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning.

4 §

Mottagande av donationer

Lantbrukets forskningscentral har rätt att ta emot donationer för sin verksamhet.

5 §

Ingående av avtal

Lantbrukets forskningscentral kan ingå avtal om utförande av uppgifter som lämpar sig för dess verksamhet och undersökningar som gäller dess verksamhetsområde samt om genomförande av gemensamma forskningsprogram.

6 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Med denna lag upphävs lagen den 23 december 1988 om lantbrukets forskningscentral (1158/1988) jämte ändringar.

Helsingfors den 24 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

Förordning

om lantbrukets forskningscentral

På föredragning av jord- och skogsbruksministern föreskrivs med stöd av 3 och 6 § lagen den 199 om lantbrukets forskningscentral (/):

1 §

Organisation och personal

Vid lantbrukets forskningscentral kan finnas forsknings- samt andra verksamhetsenheter enligt vad som bestäms i arbetsordningen. I arbetsordningen bestäms också i övrigt om forskningscentralens interna organisation.

Forskningscentralens verksamhet leds och övervakas av en direktion.

Chef för forskningscentralen är en överdirektör.

Vid forskningscentralen kan finnas tjänster som forskningsdirektör, professor, forskningsprofessor, förvaltningsdirektör och direktör för en verksamhetsenhet samt övrig personal i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande. Tjänsterna som forskningsdirektör, forskningsprofessor och direktör för en verksamhetsenhet kan besättas för högst fem år i sänder.

Överdirektören, forskningsdirektören och direktörerna för verksamhetsenheterna har professors titel.

2 §

Direktion

Jord- och skogsbruksministeriet utser till direktionen högst sju medlemmar som är förtroagna med jordbruk och näringsliv, av vilka medlemmar ministeriet utser en till ordförande och en till vice ordförande. Till direktionen hör dessutom forskningscentralens överdirektör och en företrädare för personalen. Direktionens mandatperiod är tre år.

Direktionen sammanträder på kallelse av

ordföranden eller vice ordföranden. Direktionen är beslutför då mötets ordförande och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande.

Direktionen fattar sina beslut genom enkel majoritet. Om rösterna faller lika, blir den åsikt gällande som mötets ordförande stöder.

Jord- och skogsbruksministeriet fastställer direktionsmedlemmarnas arvoden.

3 §

Delegationer

Direktionen kan till stöd för samarbetet mellan verksamhetsenheterna och deras intressegrupper på viss tid tillsätta delegationer, till vilka den kallar en ordförande och experter inom det aktuella forskningsområdet.

4 §

Avgörande av ärenden

Forskningscentralens ärenden avgörs av direktionen, överdirektören eller, enligt vad som bestäms i arbetsordningen eller ekonomistadgan, någon annan tjänsteman.

Ärendena avgörs på föredragning, om inte annat bestäms i arbetsordningen.

5 §

Ärenden som faller inom området för direktionens beslutanderätt

Direktionen beslutar om

1) riktlinjerna och målen för forskningscentralens verksamhet inom ramen för de

resultatmål som avtalats med jord- och skogsbruksministeriet, särskilt i fråga om uppställandet av mål för den strategiska forskningen och fördelningen av de budgetmedel som tilldelas forskningscentralen,

2) forskningscentralens verksamhets- och ekonomiplan med budgetförslag, den årliga verksamhetsplanen samt godkännandet av verksamhetsberättelsen,

3) arbetsordningen,

4) tillsättandet av delegationer för verksamhetsenheterna och deras uppgifter, samt

5) andra för forskningscentralen vittomfattande och principiellt viktiga frågor.

6 §

Överdirektörens uppgifter

Överdirektören leder, övervakar och utvecklar forskningscentralens verksamhet samt ansvarar för att verksamheten ger resultat och att de resultatmål som uppställts för forskningscentralen uppnås.

Överdirektören avgör de ärenden som ankommer på forskningscentralen och som inte skall avgöras av direktionen eller i arbetsordningen eller ekonomistadgan har överförts på någon annan tjänsteman.

Överdirektören kan i enskilda fall förbehålla sig avgörandet i ett ärende som annars skall avgöras av någon annan tjänsteman.

7 §

Behörighetsvillkor

Behörighetsvillkor för tjänsterna vid forskningscentralen är

1) för överdirektören, forskningsdirektören och direktörerna för forskningsenheterna doktorsexamen, god förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde, i praktiken ådagalagd ledarförmåga och tillräckliga kunskaper i främmande språk,

2) för professor och forskningsprofessor doktorsexamen, god förtrogenhet med forskningen inom forskningsområdet, ledarförmåga och tillräckliga kunskaper i främmande språk,

3) för förvaltningsdirektören högre högskoleexamen, god förtrogenhet med ledning och utvecklande av organisationer, i praktiken ådagalagd ledarförmåga och tillräckliga kunskaper i främmande språk, samt

4) för direktörerna för övriga verksamhet-

senheter högre högskoleexamen, i praktiken ådagalagd ledarförmåga, förtrogenhet med enhetens verksamhetsområde och sådan kunskap i främmande språk som uppgifterna kräver.

8 §

Besättande

Överdirektören utnämns av republikens president på framställning av statsrådet utan att tjänsten ledigförklarats.

Forskningsdirektören, professorerna, forskningsprofessorerna, direktörerna för verksamhetsenheterna och förvaltningsdirektören utnämns av direktionen på framställning av överdirektören.

En forskningsprofessorstjänst kan också tillsättas genom kallelseförfarande.

Annan än ovan nämnd personal i tjänsteförhållande eller i arbetsavtalsförhållande utnämns eller anställs av överdirektören eller någon annan tjänsteman vid forskningscentralen på det sätt som bestäms i arbetsordningen.

9 §

Tjänstledighet

Tjänstledighet beviljas

1) överdirektören för högst ett år av jord- och skogsbruksministeriet och för över ett år av statsrådet,

2) forskningsdirektören, professorer, forskningsprofessorer, direktörerna för verksamhetsenheterna och förvaltningsdirektören för högst ett år av överdirektören och för över ett år av direktionen, samt

3) övriga tjänstemän av överdirektören eller någon annan tjänsteman som förordnats därtill i arbetsordningen.

Bestämmelser om beviljande av sådan tjänsteledighet som en tjänsteman har rätt till med stöd av lag, förordning eller tjänstekollektivavtal finns i arbetsordningen.

10 §

Vikariat

Om skötseln av en tjänst under tjänstledighet eller när tjänst är vakant bestämmer den som beviljar tjänstledigheten.

11 §

Företrädande av staten

Forskningscentralen kärar och svarar på statens vägnar samt bevakar statens rätt och fördel vid domstolar och ämbetsverk i alla ärenden som ankommer på forskningscentralen, om inte annat bestäms annorstädes.

12 §

Tystnadsplikt

Den som är anställd vid forskningscentralen får inte utan uppdragsgivarens tillstånd för utomstående röja affärs- och yrkeshemligheter eller annat sådant som är sekretessbelagt och som han fått kännedom om i samband med ett uppdrag eller på annat sätt.

13 §

Utomstående forskare och praktikanter

Forskningscentralen kan för viss tid ta

emot utomstående forskare och praktikanter, som forskar utan arvode och får använda de möjligheter till forskning som forskningscentralen erbjuder.

14 §

Arbetsordning

I arbetsordningen meddelas närmare bestämmelser om forskningscentralens organisation, förordnande av ställföreträdare för överdirektören, verksamhetsenheternas och personalens uppgifter, avgörandet av ärenden och organiseringen av forskningscentralens arbete i övrigt.

15 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1999.
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

